International Journal of Kannada Research 2017; 3(3): 47-51

International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJSR 2017; 3(3): 47-51
© 2017 IJKS
www.kannadajournal.com
Received: 19-05-2017
Accepted: 23-06-2017

ಶೈಲೇಶ್ ಕುಮಾರ್.ಸಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹನೂರು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ,
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕ,
ಭಾರತ

Correspondence
ಶೈಲೇಶ್ ಕುಮಾರ್.ಸಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹನೂರು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ,
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕ,
ಭಾರತ

ಸಮಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ: ಮಹಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಭಾ ಫುಲೆ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಿಂತನಾ ನೋಟ

ಶೈಲೇಶ್ ಕುಮಾರ್.ಸಿ

DOI: https://doi.org/10.22271/24545813.2017.v3.i3a.1040

ಸಂಕ್ಷೀಪ್ತ ಸೂಚಿ
ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಮಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಶೋಷಿತ ಜನವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರನ್ನು ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಕಾರಗೊಳಿಸಿದವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಮಹಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಭಾ ಫುಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಧಾನ ಸಮರ್ಥಕ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. ಫುಲೆ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮಹಾಶಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಭಾರತದ ದೇಶದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯರು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಮಹತ್ತರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಫುಲೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಇವರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆಗೆ ನಿಗಧಿ ಪಡಿಸಿ ಉಪಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬಾರದು. ಫುಲೆ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ; ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತರಲು ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗವು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ವಿವಿಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹಾನ್ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಥೆಗಳು ಈ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆಗಿರುವ ಅನ್ಯಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಫುಲೆ ಅವರು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದ ಅನೇಕ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಫುಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಸರ್ಕಾರವು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಫುಲೆ ಅವರು ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಆಧರಿಸಿದ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ, ಇದು ಸಮಾಜದ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಫುಲೆ ಅವರ ಅಚಲ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಲೇಖನದ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು: ಸಮ ಸಮಾಜ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಒಂದು ಸಾಧನ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಸಮಾಜಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿಮೋಚನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಒಂದು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ದಮನಿತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಯಾವಾಗಲು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಬರುವಂತಹ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು. ತರ್ಕಬದ್ಧ ಚಿಂತನೆಯು ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಪ್ರದಾನ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ನೈತಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆ ಸಮಾಜದ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವೇಗವನ್ನು

ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಒಂದು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಶೂದ್ರ ಮತ್ತು ಅತಿ–ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯೇ ಅವರ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಎಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ರೂವಾರಿ ಫುಲೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿದವರು. ಇಲ್ಲಿನ ಅತೀ ಕೆಟ್ಟ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಶೂದ್ರ ಮತ್ತು ಅತಿ–ಶೂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳ ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ದಮನಿತರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ಸಮರ್ಥಕರು. ಸಮಾಜದ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಸಮಾಜದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತಿಮ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ವಾದಿಸಿದವರು.

ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ – ಫುಲೆ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ನಿಮ್ನವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಅವರ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಕೀಳಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಪಾರವಾಗಿಯೇ ನಂಬಿದವರು. ಹಾಗೆಯೇ, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ನಿಮ್ನವರ್ಗಗಳು ಸಮಾಜದ ಇತರ ಜನವರ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಅಚಲವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ನವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಉನ್ನತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು. ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡವರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ದೂರದ ಕನಸಿನಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಫುಲೆ ಅವರನ್ನು ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರವರ್ತಕ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ದೃಢ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಎಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಫುಲೆ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಫುಲೆ ಅವರ ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಮೂಲದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಮೂಲಕ ಆರಂಭಿಕಗೊಂಡಿದ್ದಂತಹ ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಪ್ರಧಾನ ಸುವಾರ್ತೆಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಹರಡಲು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಿತಂತಹ ಫುಲೆ ಅವರು 1948ರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಯಾಸಾಹೇಬ್ ಭಿಡೆ ಅವರ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರಿಗಾಗಿ ಮೊದಲ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ, ಜುಲೈ 3ನೆಯ 1851 ರಂದು ಗಂಜ್‌ಪೇಟ್ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಬಾಲಕಿಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಾಲೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ದಾಖಲೆಯ ಪ್ರಕಾರ; ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಾಲೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ದಾಖಲೀಕರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. 1853ರಲ್ಲಿ ಪೂನಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ 235ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಇದು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಫುಲೆ ಅವರು ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕೆಯು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯ ಪೂರ್ಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಅವರು ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಸರಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸುಧಾರಣೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ರಚನಾತ್ಮಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವರು ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಲು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿದರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅರಿತು ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಾಪಿತ ಹರಿವಿನ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಲು ಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ರಚನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಶೂದ್ರರು, ಅತಿಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಹೆಚ್ಚು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಫುಲೆ ಅವರು ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ವೀರೋಚಿತವಾಗಿ ತೆರೆದರು. ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಫುಲೆ ಅವರ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವತಃ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲ, ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಲ್ಲದ, ದುಷ್ಟ, ಕಡಿಮೆ, ಅಶ್ಲೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ವಿದ್ಯಾವಂತಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ಯಾರೊಂದಿಗಾದರೂ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾಳೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಹಿಳೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದೆಂದರೆ; ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿರುದ್ಧದ ಘಾತುಕ ಕೃತ್ಯ. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರೆ ಆಕೆಯ ಪತಿ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎಂಬಂತಹ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಫುಲೆ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದವರು.

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ – ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರರನ್ನಾಗಿಸಲು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿತು. ಫುಲೆ ಅವರು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿದವರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣ ಎಂದರೆ; ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ, ಲಿಂಗ, ಧರ್ಮ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು. ಫುಲೆ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ತತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗದ 45ನೆಯ ಅನುಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ, ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ತತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಸಮಾಜವಾದಿ ತತ್ವದ

ಪ್ರಮುಖ ಅನುಚ್ಛೇದವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂಜರಿಕೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಫುಲೆ ಅವರು ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತರಾದರು. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಕರ್ತವ್ಯದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಫುಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಶೆಟ್ಕಾರ್ಯಾಚ್ಯಾ ಅಸುದ್', 'ಭಾರತೀಯ ಗುಲಾಮ್‌ಗಿರಿ' ಎಂಬಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಧಾನ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು.

ಶಿಕ್ಷಣವು ಜಾತಿ ಭೇದವನ್ನು ಕೆಡವಲು ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ – ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಅಸಮಾನತೆಯು ಭಾರತದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಅದು ವೃತ್ತಿಗಳ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿಭಜನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಅವರಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಸಹ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಜಾತಿಯ ಅಹಂಕಾರವು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹದಗೆಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಇರುವಂತಹ ಒಂದು ಅಂತಿಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಫುಲೆ ಅವರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹರಡಲು ಕಠಿಣ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು.

ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಚರ್ಮರೋಗದ ಗಾಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅದನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಫುಲೆ ಅವರು ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದೋಷಪೂರಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಶೋಚನೀಯಗೊಳಿಸಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಿಗೆ ಫುಲೆ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಸಮಸ್ತ ಜನತೆಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಿತು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯದ ನೇರದರ್ಶನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಫುಲೆ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಇತರ ದಮನಿತ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಷ್ಟಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉನ್ನತೀಕಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಹೋನ್ನತ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಫುಲೆ ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನಾ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಜೀವನದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಶಕ್ತಿ, ಪರೋಪಕಾರದ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸಿಂಹದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಬ್ಬರನ್ನು ಶಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ಒಬ್ಬರ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲು ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಧಾನ ಆಧಾರ – ಫುಲೆ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜನವರ್ಗಗಳ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಫುಲೆ ಅವರು 'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮಗಿರಿ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಮೆರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹರಡುವ ಮೂಲಕ ಶೂದ್ರಾತಿಶೂದ್ರರ ಮಾನಸಿಕ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಫುಲೆ ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವ ಸಮುದಾಯದ ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಫುಲೆ ಅವರು ಪರೋಪಕಾರಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಫುಲೆ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಬಹುಪಾಲು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಲವೇ ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ಈ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ದುರ್ಬಲ ಜನರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಫುಲೆ ಅವರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು. ಫುಲೆ ಅವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯತೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಗತ್ಯ ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಕ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ಫುಲೆ ಅವರು ಆಳವಾದ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಂದರೆ;

- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಬಳ ನೀಡಬೇಕು.
- ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಕೆಳಜಾತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು, ಈ ಜಾತಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅವರ ದಕ್ಷತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೇತನ ನೀಡಬೇಕು. ಅವರ ಕೆಲಸವು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಮೂಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮರುಹೊಂದಿಸಬೇಕು.
- ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಇರಬೇಕು.
- ಸಮಾಜದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಶಿಕ್ಷಣವು ಉಪಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿರಬೇಕು
- ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಾಗಿ ಮಾದರಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮರಾಠಿ ಲಿಪಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು, ಇತಿಹಾಸ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಕೃಷಿ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದ ಲಿಪಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.
- ಶಾಲೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಫುಲೆ ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ;

- ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಈ ಶಾಲೆಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು.
- ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆದ್ಯತೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಶಾಲೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಕೊರತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಾಣದ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಫುಲೆ ಅವರು ಪೂನಾ ನಗರದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 5000 ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಕೇವಲ 30 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಇತ್ತು.

ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ 12 ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಮತ್ತು ಉಚಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು – ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ 12 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಮತ್ತು ಉಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಘುಲೆ ಅವರು ಅಪಾರವಾಗಿಯೇ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣಿಯ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿರುವಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಘುಲೆ ಅವರ ಪ್ರಬಲ ವಾದವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಫುಲೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ; ಒಳನುಸುಳುವಿಕೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಘುಲೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿದವರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸರ್ಕಾರವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹರಡುವಿಕೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಘುಲೆ ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಲವು ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಿದರು. ಘುಲೆ ಅವರು ಒಳನುಸುಳುವಿಕೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಗದರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಘುಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಿದವರು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕ ಮಹಾಶಯ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ರೆಟಿಸ್‌ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪ್ಲೇಟೋ ತನ್ನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ, ಇದೇ ಪ್ಲೇಟೋ ಅವರ ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವು ಗಣ್ಯರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗುಲಾಮರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಘುಲೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕ ಮಹಾಶಯರಾದಂತಹ ಜೆ.ಜೆ.ರೂಸೋ ಅವರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪ್ರಬಲ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಇವರು ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಕುಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಘುಲೆ ಅವರು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾದಂತಹ ಜೆ.ಜೆ.ರೂಸೋ ಕಲ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಘುಲೆ ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಳಮೂಲದಿಂದಲೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರೈತರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ – ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಲೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿರುವ ಕೂಲಿಕಾರರು ಮತ್ತು ರೈತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಆದ ಅನ್ಯಾಯದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ರೈತರು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಕೃಷಿಕೂಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಪೇಶ್ವೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ದತ್ತು ಸಹೋದರ ಅಮೃತರಾವ್‌ರಿಂದ ಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ತೀವ್ರ ಬರಗಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ರೈತರು ಅವರಿಗೆ ಬಯಸಿದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪಾವತಿಸಲು ವಿಫಲವಾದರೆ, ಅವರು ಬಾಣಲೆಯಿಂದ ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಭಾರವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಅವರ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅವರ ನಿಲುಗಡೆ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಥಳಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವ ಹೊಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ತಲೆಗಳು ಬಾಗಿದವು. ಅವರ ಹೊಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗನ್ ಪೌಡರ್ ಬೀಸಲಾಯಿತು.

ರೈತರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಅನ್ನದಾತರನ್ನು ಸಮಾಜದ ಈ ದೋಷಪೂರಿತ ಕ್ರಮವು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೂರವಿಡುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೂರವಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸಮಾಜದ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಅವರು ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಘುಲೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಘುಲೆ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚಿಂತಕ – ಘುಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಘುಲೆ ಅವರು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಾಸ್ತವಿಕವಾದದ ಕುರುಡು ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯರ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದರು. ಘುಲೆ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಘುಲೆ ಅವರು ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಘುಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಾಜಘಾತುಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನಲುಗಿದ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿ ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗಿದವರು. ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಘುಲೆ ಅವರು ಸಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಘುಲೆ ಅವರು ಶ್ರಮದಾಯಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಘುಲೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ; ದಾನವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಘುಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಸ್ವತಃ. ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಡದಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಭಾ ಅವರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದವರು. ಘುಲೆ ಅವರು ಜಾತಿ ಹಿಂದೂಸಮಾಜದ ಸ್ಥಾಪಿತ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋಗಲು

ಧೈರ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಫುಲೆ ಅವರು ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಮದ ಕನಸು ಕಂಡವರು. ಇದೆಲ್ಲಾವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಕಾರಗೊಂಡಿರುವುದು 1950ನೆಯ ಜನವರಿ 26ರಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲಿವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿರುವಂತಹ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ್ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೆಡ್ಕರ್ ಅವರು ಫುಲೆ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೂರು ಜನ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಗುರುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಫುಲೆ ಅವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿರುವಂತಹ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಕೂಡ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿಯೇ ಹಾಗೂ ಸಮಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗೆ, ಫುಲೆ ಅವರು ಭಾರತದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು. ಮಹಿಳಾ ಪರವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದ ರಾಜರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್ ಅವರು ಒಂದು ಮಾದಿಯಾದರೆ, ಫುಲೆ ಅವರದು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್ ಅವರು ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬಂದವರು. ಆದರೆ, ಫುಲೆ ಅವರು ಅದರ ಕರಾಳ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅನುಭವಿಸಿ ಬಂದವರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವರ ಬದುಕಿನ ಬವಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾಣವ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

1. ಗೋಪಾಲ್.ಬಿ, *ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹರಿಕಾರ ಮಹಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಭಾ ಫುಲೆ*, 2002
2. ಪುನ್ನೆಪ್ಪ ಎಸ್.ಮಾಳ್ಗೆ, *ಬಸವೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ*, 2005
3. ಮಂಗ್ಳೂರು ವಿಜಯ, *ಸಂಘರ್ಷ*, 2000
4. ಲೋಖಂಡೆ ಜಿ.ಎಸ್, *ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಚಿಂತನೆಗಳು*, 2010
5. ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ.ಐ.ಎಸ್, *ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು*, 2005
6. ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಇಕ್ಕಳಿಕಿ, (ಸಂ), *ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿಂತನೆಗಳು*, 2005
7. Faizal.T.K, Mahatma Jyotirao Phule: Enlightened Reformer of Indian Education, Vidyawarta Special Issue, January, 2017
8. Dhanjay, Mahatma Jyotirao Phule, Bombay Popular Prakashan, Bombay, 1974
9. Dhanjay, Mahtma Jyotirao Phule, Tikkekar.S.R. Lokahitwadinchi Shatapatre, Bombay Poular Publication, Bombay, 1974
10. N.G.Pawar, Mahatma Jyotirao Phule Fule Father of Indian Social Revolution, Book Enclave, Bombay, 1999